

13. MEĐUNARODNI SIMPOZIJ

ODRŽIVI RAZVOJ I
DIGITALNA TRANSFORMACIJA

TRGOVINSKI RAT SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA

Prof. dr Adnan Rovčanin
Željka Stanić
Alma Krznarić

TRGOVINSKI RAT SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA

**EKONOMSKE I FINANSIJSKE
POSljedICE**

**Prof. dr Adnan Rovčanin
Željka Stanić
Alma Krznarić**

UVOD

- 01** Tramp najavljuje uvođenje tarifa na samom početku svog drugog mandata
- 02** Nastavak Trampove tarifne politike iz 2018. godine
- 03** Eksperti podsjećaju na katastrofalne efekte Smoot–Hawley zakona o tarifama iz 1930. godine
- 04** Dalekosežne i ozbiljne finansijske i ekonomske posljedice tarifa

KRATKA HRONOLOGIJA

PERIOD: FEBRUAR - JUL 2025	
Februar 2025	Najava tarifa, 25% za Meksiko i Kanadu i 10% za Kinu
Mart 2025	Povećavanje tarifa na robu iz Kine na 20%, tarife of 25% na čelik i aluminijum, reakcije Kine, Kanade i EU
April 2025	„Liberation Day, “ tzv. Dan Oslobođenja – univerzalna tarifa 10% na sav uvoz, za Kinu do 145%, za BiH 35%
Maj 2025	Privremeno smanjenje tarifa za Kinu na 30%, uvode se tarife od 25% na auto dijelove, osim za Kanadu i Meksiko
Jun 2025	Tarife za čelik/aluminijum rastu na 50% (za UK ostaju na 25%), sa Kinom postignut dogovor o isporuci rijetkih minerala bez promjena tarifa
Jul 2025	Najava 70% tarifa za 12 zemalja, sa EU dogovorene tarife od 15%, odgoda uvođenja tarifa za Kinu

ZAKONSKA POZADINA

Pri donošenju tarifa Tramp se pozvao na sljedeće zakone:

- **“Section 232” Zakona o trgovinskoj ekspanziji iz 1962. godine**
- **“Section 301” Zakona o trgovini iz 1974. godine**
- **IEEPA zakon o međunarodnim vanrednim ekonomskim ovlastima iz 1977. godine**

Uslijedile su sudske odluke:

- **Presuda Međunarodnog trgovinskog suda (CIT) da su IEEPA-tarife nezakonite**
- **Federalni žalbeni sud je privremeno suspendovao odluku CIT-a dok se žalbeni postupak ne okonča**

BERZANSKI INDEKSI I TRŽIŠTA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

- Tarife su izazvale nagli pad berzi, najveći pad se desio 2. aprila.
- Indeksi S&P 500, DJIA i NASDAQ su pali za 5–6%.
- Nakon tržišta dionica, došlo je i do sloma na tržištu obveznica i pojave tzv. „bond vigilantism“.
- Odgoda tarifa je stabilizovala tržišta, te je S&P 500 skočio za 9,5%.
- Krajem jula postignut je sporazum SAD–EU kojim su dogovorene tarife od 15%, S&P 500 na rekordnom nivou.

S&P 500 INDEKS, FEBRUAR-JULI 2025

- Februar i mart - postepeni pad cijena dionica, što je dovelo do pada S&P 500 indeksa
- April - potpuni krah berze nakon “Dana oslobođenja”
- Maj i juni - postepeni rast cijena dionica i S&P 500 indeksa
- Juli - porast vrijednosti američkih dionica i najveći S&P 500 ikada

KURS DOLARA

- Tarife su izazvale višemjesečni pad vrijednosti dolara.
- Došlo je do naglog pada početkom aprila, i blagog oporavka tek nakon sporazuma sa EU.
- Nesigurnost je smanjila povjerenje stranih investitora, što je dovelo do smanjenih investicija i većih troškova zaduživanja za SAD-
- Slab dolar donekle pomaže izvozu, ali šteta nadmašuje koristi.

IRDXY0:IUS INDEKS , FEBRUAR-JULI 2025

- Februar i mart - postepeni pad vrijednosti dolara
- April - nagli pad vrijednosti dolara nakon “Dana oslobođenja”
- Maj i juni - dalji pad dolara uz postepene oscilacije.
- Juli - porast vrijednosti dolara nakon sporazuma sa EU, ali samo nakratko.

CIJENE NAFTE

- **Slabljenje dolara zbog tarifa smanjilo je i cijene nafte.**
- **OPEC povećao ponudu te dodatno oborio cijene; kasnije ih kratko podigao rat Izrael–Iran.**
- **Trampovo odlaganje tarifa je spriječilo još veći pad cijena nafte.**
- **12-dnevni rat između Izraela i Irana je doveo do naglog skoka cijena nafte, ali je taj skok bio kratkoročan.**
- **Krajem jula cijene porasle iznad 70 USD zbog Trumpovih prijetnji Rusiji.**

BRENT CRUDE indeks , FEBRUAR-JULI 2025

- Februar - blagi pad cijene nafte.
- Mart - cijena nafte u blagom porastu.
- April - nagli pad cijene nafte nakon “Dana oslobođenja”.
- Maj - dodatni pad.
- Juni - nagli skok u cijeni zbog rata Izrael-Iran.
- Juli - stabilizacija cijena uz blagi porast.

CIJENE ČELIKA I ALUMINIJUMA

- **Vraćanje tarifa na čelik i aluminijum, nakon što su uvedene i ukinute tokom prvog Trampovog, a zatim i Bajdenovog mandata.**
- **Cijene čelika i aluminijuma su prvo naglo pale, zatim postepeno ponovo porasle.**
- **Moguće otvaranje novih radnih mjesta, ali visoki troškovi smanjuju proizvodnju i zaposlenost.**
- **Kao najveći izvoznik čelika i Aluminijuma u SAD, Kanada je najpogođenija tarifama, dok Kina osjeća minimalne posljedice, zato što izvozi veoma mali dio svoje proizvodnje čelika i aluminijuma u SAD.**

DOW JONES STEEL INDEKS, FEBRUAR-JULI 2025

- Februar i mart - postepeni pad cijena čelika.
- April - nagli pad cijena nakon “Dana oslobođenja”.
- Maj, juni i juli - postepeni rast cijena čelika uz povremene oscilacije.

DOW JONES COMMODITY ALUMINUM INDEKS, FEB-JULI 2025

- **Februar i mart - oscilacije u cijenama aluminijuma.**
- **April - dramatičan pad cijena aluminijuma nakon “Dana oslobođenja”**
- **Maj, juni i juli - postepeni rast cijena aluminijuma uz povremene oscilacije**

EFEKTI TARIFA NA GLOBALNU TRGOVINU

Tarife usporavaju globalizaciju, povećavaju cijene i smanjuju konkurentnost SAD-a.

Tarife djeluju kontraproduktivno, te slabe i američku i svjetsku ekonomiju.

Mogući razlozi iza Trampovih poteza:

- slabljenje dolara radi izvoza**
- profit bliskih krugova**
- strategija pritiska u pregovorima**

ZAKLJUČAK

- Najava tarifa izazvala je pad vrijednosti dionica i obveznica, ali su se tržišta kasnije oporavila.
- Vrijednost dolara značajno je oslabila i tek nakon sporazuma sa EU počela rasti.
- Cijena nafte je pratila pad dolara, ali je kratko porasla zbog rata Izraela i Irana.
- Cijene čelika i aluminijuma prvo su pale, a zatim snažno porasle, što može postati dugoročan trend.
- Tarife negativno utiču na globalnu trgovinu, jačaju deglobalizaciju i trgovinske ratove.

**HVALA NA
PAŽNJI**